

som kan få den mer fritt assosierende leser til å trekke paralleller til nåtidens heksejakt knyttet til terror i et spenningsfelt mellom religioner. Uten at jeg har noe som helst grunnlag for å antyde at det sistnevnte har vært forfatterens intensjon...

Boken er spennende, tidvis ettertenksom, lett filosofisk, innimellom humoristisk og alt i alt en interessant og anbefalelsesverdig leseropplevelse.

Kari Holte

Anestesiavdelingen
Sykehuset Østfold
Fredrikstad

Veivalg under krigen

Anders Chr. Gogstad, Ole Kr. Grimnes,
Kjartan Rødland

Der veiene skiltes

Hvorfor opplevde vi krigen så forskjellig? 192 s,
ill. Bergen: Eide forlag, 2005. Pris NOK 290
ISBN 82-514-0688-9



Det som er særlig interessant med denne boken, er at alle parter kommer til orde. Vi leser om motstandsfolk, krigsseilere, flyktninger, krigsfanger og om folk som mistet alt de eide da husene ble brent og de ble tvangsflyttet fra Finnmark.

Men vi får også innblikk i tankene til ham som ble leder for NS-ungdom og senere meldte seg som frontkjemper, hvilket valg han gjorde den gangen og hvordan det har påvirket resten av livet hans.

Personskildringene i boken bygger på videointervju av i alt 24 personer, mennesker som tok viktige valg i ganske ung alder. Noen gikk samme vei, men noen valgte annerledes. I innledningen til boken spør forfatterne: «Var det to helt forskjellige typer mennesker, eller var de ganske enkelt mennesker som valgte eller ble tvunget inn i hver sin retning?» Som alltid finnes det ikke enkle svar på slike spørsmål. Det var ytterst forskjellige mennesker og motiver innen begge grupper.

Forfattergruppen har delt oppgavene seg imellom. Sosialmedisineren Anders Chr. Gogstad, som har interessert seg sterkt for sosial- og helsepolitisk historie, særlig fra okkupasjonstiden, skriver om Røde Kors-søstrene som var i tysk tjeneste. Han skriver om tyskerbarna og Lebensborn, om de tyske konsentrasjonsleirene, krigsfangene og jødene. Men han behandler også Norge under tysk forvaltning, kommunistenes krig og nordmenn under Hitlers faner.

Historikeren Ole Kr. Grimnes gir det overordnede historiske perspektiv om

hvorfor vi opplevde krigen så forskjellig, hva som skjedde da motviljen ble til motstand, om Milorg og etterretningsarbeid.

Journalisten Kjartan Rødland har redigert og gjengitt de timelange videointervjuene for å belyse de personlige valg enkeltmennesker ble stilt overfor.

På denne måten kunne man si at boken virker fragmentert. Jeg ville heller kalle det kaleidoskopisk. Den gir en rekke veldokumenterte historiske glimt fra en tid som på en avgjørende måte preget oss som var barn eller unge under krigen, og den vil være et nyttig læremiddel for kommende slekter. Boken er rikt illustrert med fotografier fra forfatternes private samlinger.

Astrid Nøklebye Heiberg

Psykiatrisk institutt
Universitetet i Oslo

Skrift i huden – en selvskader forteller

Sofia Åkerman

Sebrapiken

247 s. Oslo: Humanist forlag, 2005.
Pris NOK 268
ISBN 82-92622-07-1



Dette er en ung kvinnes selvbiografiske beretning om mange år med alvorlig selvskading og anorexia nervosa.

Boken omfatter vanskelige ungdomsår, der mye tid ble tilbrakt i psykiatriske avdelinger både frivillig og som tvangsinnlagt. Den

er skrevet ut fra posisjonen til den som har kommet seg gjennom selvdestruktiviteten, og har slik sett en *happy end*.

Boken er dels forfatterens forsøk på å forstå seg selv og sin egen historie, men ikke minst er den et forsøk på å formidle til andre hvordan «den håpløse pasientens» subjektive virkelighet kan fortone seg. Dette kan være en meget nyttig tekst for en humanistisk legepraksis, fordi den insisterende minner om at bak observerbare *medisinske* symptomer finnes det hos barnet Sofia en monstrøs angst som er av eksistensiell, emosjonell og relasjonell karakter. Og boken er påtrengende aktuell gjennom de siste årenes økte synlighet av selvskading, ikke minst hos jenter med og uten spiseforstyrrelser.

Forfatteren Sofia er en illustrasjon på Jean Paul Sartres utsagn om at «helvete er de andre». Hun opplever seg som et overfølsomt individ som strekker seg etter å bli innlemmet i fellesskapene. Men hun evner ikke og våger ikke nok. Hun har en sterk skamfølelse og et dårlig selvbylde. Å nærme seg

de andre fortøner seg for Sofia som risikoen for å bli utsatt for en serie avvísninger. Paradoksalt, men meget velkjent fra arbeidet med unge og voksne med slike dramatiske symptomer, blir sulten, selvskaden og sårene en slags trygg verden. Smerten er velkjent og forutsigbar inntil det utmattende.

Sofia jakter desperat på en tilknytning, men gjennom sine symptomer hemmer hun også andres – foreldre, venners og behandleres – muligheter for å nærme seg henne. Symptomene blir som et vanvittig kroppsteater som stjeler oppmerksomheten fra hva det egentlig handler om, dvs. hennes ensomhet og hjelpeløshet. Alle er som fanget: Ønsket er relasjon, men symptomenes dramatikkk står i veien. Behandlerne trapper opp tvangstiltakene.

Det er til ettertanke for oss leger og behandlere at det i boken finnes mange som forholder seg til symptomenes støy, men få som er nysgjerrige nok til å se gjennom de ytre dramaene og forsøker å lage en relasjon til den desperate lille jenta bakenfor. Boken kan forhåpentligvis bidra til vår interesse for den vanskelige pasientens *egen versjon*; og at vi i arbeidet med så dramatiske fenomener sjelden kommer særlig vei uten et minimum av terapeutisk *relasjon*.

Finn Skårderud

Avdeling for helse- og sosialfag
Høgskolen i Lillehammer

Alt om kjærligheten?

Svein Haugsgjerd

Kjærlighetens kraftlinjer

224 s. Oslo: Pax forlag, 2005. Pris NOK 298
ISBN 82-530-2820-2



Dette er en populærvitenskapelig bok om psykologi, psykoterapi og psykoanalyse, med innslag av selvbiografisk materiale. Den henvender seg både til legfolk og fagfolk – til medmennesker. Innledningsvis skriver forfatteren

(født 1942): «Kjærligheten oppstår og videreføres ved hjelp av to mirakuløse menneskelige evner: fantasi og språk. Dette er det jeg kaller kjærlighetens kraftlinjer. Denne boken handler om hva psykoanalysen har lært meg om kjærlighetens betydning, og om hva slik behandling går ut på [...] Kjærligheten er et hovedtema i slik behandling: kampen for å oppleve kjærlighet, dele kjærlighet, bevare kjærlighet. Kjærligheten [...] er en drivkraft for alt som har varig verdi, i samvær, samliv og skapende virksomhet.»

Boken har fire hoveddeler: Seksualitet og kjærlighet, Skyggen av døden, Psyko-